

Sygn. akt XVII Amc 117/03

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2005 r.

Sąd Okręgowy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie następującym:

Przewodniczący-Sędzia SR (del.) Danuta Brejtkopf

Protokolant sekretarz sądowy Monika Rasińska

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2005 r. w Warszawie na rozprawie sprawy z powództwa Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Towarzystwo Ubezpieczeniowe na Życie i Reasekuracji S.A. w W. o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I oddala powództwo

II zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt zł) tytułem zastępstwa procesowego

III wpis tymczasowy w kwocie 500 zł (pięćset zł) uznaje za ostateczny i przejmuje go na Skarb Państwa- Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie

IV zasądza publikację prawomocnego wyroku na koszt Skarbu Państwa- Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie.

SSR (del.) Danuta Brejtkopf

UZASADNIENIE

Powód- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o uznanie postanowień wzorca umowy o nazwie „Ogólne warunki ubezpieczeń” za niedozwolone i zakazanie pozwanemu- Towarzystwo Ubezpieczeniowe na Życie i Reasekuracji S.A. w W. ich stosowania w obrocie z konsumentami. Powód zakwestionował następujące postanowienia.

1. „1. zawiadomienia, oświadczenia i wnioski Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uposażonego związane z Umową winny być doręczone na piśmie za potwierdzeniem odbioru w Biurze Głównym Towarzystwa lub listem poleconym na jego adres.
2. Pismo Towarzystwa dostarczone pod ostatni wskazany adres Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uposażonego uznaje się za prawidłowo doręczone”.
3. „Wypłata nie zostanie dokonana, jeżeli obrażenia fizyczne powstały bezpośrednio lub pośrednio, całkowicie lub częściowo: (...) b) w wyniku podróży łodzią podwodną, lotu samolotem lub jakimkolwiek powietrznym środkiem transportu w charakterze pasażera lub innym, z wyjątkiem lotu w charakterze pasażera samolotem pasażerskim linii lotniczych odbywanego na ustalonej trasie i według zaplanowanego rozkładu”.
4. jeżeli niniejsza umowa dodatkowa wygaśnie lub zostanie rozwiązana w inny sposób, obowiązek opłacania składek ustaje i Towarzystwo nie ponosi z jej tytułu żadnej odpowiedzialności, z wyjątkiem ewentualnego zwrotu części ostatniej składki na żądanie Ubezpieczającego za okres nie objęty ochroną ubezpieczeniową oraz dodatkowych składek wpłaco-

nych po rozwiązaniu umowy".

5. „bez względu na postanowienia umowy ubezpieczenia dotyczące wieku Ubezpieczonego zawarcie niniejszej umowy dodatkowej po dniu sześćdziesiątych pierwszych (61) urodzin Ubezpieczonego lub objętego niniejszą umową dodatkową jego współmałżonka jest bezskuteczne i nie rodzi żadnych zobowiązań Towarzystwa, z wyjątkiem obowiązku zwrotu otrzymanych składek na żądanie Ubezpieczającego"
6. „bez względu na postanowienia umowy ubezpieczenia dotyczące wieku Ubezpieczonego, zawarcie niniejszej umowy po dniu 60- tych urodzin Ubezpieczonego jest bezskuteczne i nie rodzi żadnych zobowiązań Towarzystwa, z wyjątkiem obowiązku zwrotu otrzymanych składek na żądanie ubezpieczającego".
7. „W przypadku opisanym w punkcie o) Towarzystwo na życzenie Ubezpieczonego zwróci składkę w wysokości proporcjonalnej do okresu od bywania przezeń służby wojskowej".

Powód twierdził, iż powoływane postanowienia umowne stanowią postanowienia niedozwolone, zgodnie z art. 385¹ § 1 kc, dodatkowo postanowienie punktu 2 pozwu wypełnia dyspozycję art. 385³ pkt 9 kc.

Zdaniem powoda postanowienie powołane w pkt 1 pozwu wprowadza domniemanie dostarczenia pism Towarzystwa pod ostatni wskazany adres konsumenta co skutkuje jego niedoinformowaniem, dezorientacją i wywołuje u konsumenta błędne przekonanie o trwałości umowy.

Postanowienie to jest niezgodne z zasadą równorzędności stron bo po jednej stronie wprowadza domniemanie dostarczenia pism Towarzystwa, z drugiej kontrahent zobligowany został do doręczenia pism związanych z umową, za potwierdzeniem odbioru w Biurze Głównym Towarzystwa lub listem poleconym na jego adres. Rażąco naruszenie interesów konsumenta polega, zdaniem powoda, na konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów i niepewności co do stałości treści umowy, zgody na dokonanie cesji umowy,

zmiany umowy na bezskładkową itp. Gdyż konsument może nie otrzymać korespondencji z przyczyn od niego niezależnych.

Powód stwierdził, iż postanowienie powołane w pkt 2 pozwu zbyt szeroko ujmuje zakres ograniczenia odpowiedzialności Towarzystwa co skutkuje rażąco naruszeniem interesów ekonomicznych konsumentów oraz odbiega in minus od przyjętych standardów ochrony ubezpieczeniowej w innych towarzystwach, które ograniczają zakres odpowiedzialności do podróży samolotami licencjonowanych linii lotniczych. Ponadto uprawnia pozwanego do dokonywania wiążącej interpretacji umowy. Postanowienie powołane w pkt 3 pozwu, zdaniem powoda przewiduje, że jeżeli umowa wygaśnie lub zostanie rozwiązana w inny sposób, obowiązek opłacania składek ustaje i Towarzystwo nie ponosi z jej tytułu żadnej odpowiedzialności, z wyjątkiem ewentualnego zwrotu części ostatniej składki na żądanie Ubezpieczającego za okres nie objęty ochroną ubezpieczeniową oraz dodatkowych składek wpłaconych po rozwiązaniu umowy. Zdaniem powoda, postanowienie to uzależnia wypłaty nienależnie pobranych składek od żądania przez Ubezpieczającego tymczasem zwrot składki jest obowiązkiem Towarzystwa i powinien nastąpić niezależnie od żądania drugiej strony umowy. Postanowienia powołane w pkt 4, pkt 5 i pkt 6 pozwu, zdaniem powoda, uzależniają zwrot składki zgłoszenia żądania Ubezpieczającego. Zdaniem powoda zwrot składki za okres nie objęty ubezpieczeniem jest obowiązkiem Towarzystwa i nastąpić powinien niezależnie od żądania Ubezpieczającego. Pozwany wniósł o oddalenie pozwu. Pozwany podniósł, iż postanowienie powołane w pkt 1 pozwu reguluje kwestie techniczne jaką jest oznaczenie adresu korespondencji zaś pozwany nic może zwolnić się z obowiązku wykazania, iż jego oświadczenie woli doszło do konsumenta w taki sposób, by mógł się on zapoznać z jego treścią oraz nie wprowadza szczególnych udogodnień dla Towarzystwa kosztem konsumenta.

Pozwany wywodził, iż postanowienie objęte pkt 2 pozwu wyznacza granice przedmiotu umowy oraz obowiązków ubezpieczyciela i nie odbiega w praktyce od postanowień dotyczących podróży „samolotem licencjonowanych linii lotniczych” stosowanych przez innych ubezpieczycieli. Odnośnie postanowień objętych pkt od 2 do 6 pozwu pozwany stwierdził, iż nie ograniczają one obowiązku wypłaty kwot pobranych z tytułu składek za okres nie objęty ubezpieczeniem, określają one jedynie moment, od którego roszczenie to staje się wymagalne.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje. Pozew nie zasługuje na uwzględnienie. Artykuł 385¹ § 1 kc zawiera klauzulę generalną przesądzającą o abuzowości postanowień umowy, obejmującą sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uznać należy te postanowienia wzorców umów, które zmierzają do naruszenia wzajemnego zaufania stron, wykorzystują niewiedzę konsumenta, powodują istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków w umowie na niekorzyść konsumenta. Rażące naruszenie interesów zaś to takie, które znacząco niekorzystnie kształtuje sytuację ekonomiczną konsumenta, naraża go na niewygodę organizacyjną, stratę czasu lub wprowadza w błąd.

Zdaniem Sądu postanowieniom umownym objętych pozwem nie można przypisać znamion klauzuli abuzywnej, stosując do ich oceny powołane wyżej kryteria.

Ad. 1 pozwu- postanowienie to jest jednoznaczne, nie dezinformuje klienta i nie wprowadza go w błąd co do treści w nim zawartych. Konsument otrzymuje pełną i wyczerpującą informację o sposobie przesyłania pism zarówno tych kierowanych do Towarzystwa jak i tych kierowanych do niego. Przedsiębiorca stosujący wzorzec umowny musi zapewnić ochronę praw konsumenta działając również za niego.

Towarzystwo, wskazując, iż korespondencję do ubezpieczyciela należy kie-

rować w określony sposób- za potwierdzeniem odbioru lub listem poleconym zabezpiecza interesy konsumenta, który ma pewność, że dana korespondencja do ubezpieczyciela dotrze (w razie Ew. jej zaginięcia będzie zaś miał dowód, że określone pismo skutecznie Towarzystwu przesłał) wywołując skutki lub reakcję Towarzystwa zgodnie z jego treścią. Trudno przyjąć by konsument ponosił przy tym nadmiernie wygórowane koszty związane z np. nadaniem przesyłki poleconej na poczcie.

Zapis o doręczaniu przez Towarzystwo pism na ostatni wskazany adres Ubezpieczonego nie może budzić żadnych wątpliwości u przeciętnego konsumenta. Po pierwsze daje wskazówkę konsumentowi, iż należy zawiadomić (wskazywać) Towarzystwo o każdej zmianie adresu co umożliwi konsumentowi otrzymanie korespondencji na adres, pod którym może ją odebrać. Po drugie Towarzystwo, znając aktualny adres konsumenta, może kierować ją do konsumenta bez dodatkowej zwłoki związanej z ustaleniem prawidłowego adresu konsumenta i ponownym wysyłaniem korespondencji. Zdaniem Sądu postanowienie to w sposób zrozumiały określa wymianę korespondencji pomiędzy Ubezpieczonym a Ubezpieczycielem i samo w sobie nie może wywołać negatywnych skutków dla konsumenta w postaci np. zmiany umowy ubezpieczenia, wznowienia umowy, zmiany warunków ochrony ubezpieczeniowej itp.

Ad. 2 pozwu- zdaniem Sądu zapis- wzorców mieści się w granicach określania przez ubezpieczycieli oceny ryzyka i związanej z tym ochrony na wypadek wystąpienia skutków zdarzeń losowych objętych granicami ubezpieczenia. Postanowienie jest sformułowane w sposób jednoznaczny- określa zakres ubezpieczenia w sposób niebudzący wątpliwości. Zapis „lot w charakterze pasażera samolotem pasażerskich linii lotniczych odbywany na ustalonej trasie i według zaplanowanego rozkładu" oznacza objęcie ubezpieczeniem podróży lotniczych dokonywanych zgodnie z

wymaganiami pasażerskiego ruchu lotniczego, jakiegokolwiek zmiany w tak odbywanej podróży, nie zawinione przez pasażera, nie zwalniają ubezpieczyciela od realizacji umowy ubezpieczenia.

Wszelkie zmiany trasy czy rozkładu lotu, nie zawinione przez pasażera, nadal odbywają się na ustalonej przez niego trasie (podróż z punktu A do punktu B) i według zaplanowanego rozkładu (dotarcie na miejsce przeznaczenia zgodnie z planem podróży). W świetle pow. nie można przyjąć by postanowienie to ponadto naruszało przepisy art. 385³ pkt 9 i pkt 11 kc przyznając Towarzystwu uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy oraz przyznawało mu uprawnienia do stwierdzenia zgodności świadczenia z umową.

Ad. Pkt 3 do pkt 6 pozwu- Sad nie podziela zdania powoda, iż postanowienia te ze względu na użyte w nich sformułowania „ewentualny zwrot”, „na żądanie”, „na życzenie” są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta, z uwagi na nadmierne i nieuzasadnione formalności uciążliwe dla konsumenta. Zdaniem Sądu przeciętny konsument wie, iż należy mu się zwrot opłat, nienależnie zapłaconych czy pobranych. Nie można przyjąć by „żądanie” czy „życzenie” ich zwrotu narażało konsumenta na nadmierną niewygodę, stratę czasu czy wręcz wprowadzało go w błąd co do obowiązku zwrotu przez Towarzystwo kwoty nienależnych Ubezpieczonemu składek.

Pomijając wywody stron co do wykładni przepisów kodeksu cywilnego i ustawy o działalności ubezpieczeniowej, których to przepisów przeciętny klient Towarzystwa nie zna, to nie sposób przyjąć by miał on jakiegokolwiek wątpliwości co do obowiązku zwrotu mu nadpłaconych składek i brak „zgłoszenia żądania” traktował jako brak obowiązku po stronie Towarzystwa zwrotu nadpłaconych kwot.

Sformułowanie „na żądanie” nie wyłącza poza tym obowiązku po stronie

Towarzystwa zwrotu nienależnie pobranych składek.

Mając pow. na uwadze orzeczono jak w sentencji. O kosztach orzeczono stosownie do art, 98 kpc.

Publikację wyroku zasądzono na mocy art. 479⁴⁴ kpc.

SSR del. Danuta Brejkopf